

CONSTANT IN HET ATELIER.

Dames en Heren,

Het is een voorrecht en een genoegen hier een paar woorden over Constant te mogen zeggen bij de opening van deze tentoonstelling en bij de verschijning van het boek over zijn werk en leven van Trudy van der Horst.

Voor velen is Constant vooral de bevlogen schilder en woordvoerder van de Experimentelen, de man van het unitair urbanisme en de bedenker van New Babylon. In deze tentoonstelling wordt met nadruk aandacht gevraagd voor het geschilderde oeuvre, dat in de stilte van van het atelier vanaf het midden der jaren zeventig tot aan zijn dood tot stand kwam. Er zijn wel fraaie voorbeelden uit zijn experimentele jaren en ook is de New Babylon-periode aanwezig oa. met het doek GROETEN UIT NEW BABYLON, maar de tentoonstelling wordt gedragen door het latere werk. Dat wordt ook in de titel van de tentoonstelling treffend tot uitdrukking gebracht: "CONSTANT IN HET ATELIER. Met de ondertitel: TEGEN DE STROOM IN NAAR ESSENTIE. Een titel die klinkt als een program.

Het is overigens een titel die ontleend is aan die van het boek van mevrouw van der Horst dat de titel draagt: **Constant: De late periode. Tegen de stroom in naar essentie. Une peinture nouvelle.**"

De tentoonstelling en boek zijn congruent, want ook in het boek wordt het vroegere werk besproken en in verband gebracht met het late werk.

U zult dadelijk de expositie kunnen bekijken en onder de indruk kunnen komen van de monumentale schilderijen die over kleur en ruimte gaan, maar dat niet alleen: ze zijn ook telkens statements over wat gaande is in de maatschappij. De schilder in zijn atelier sluit zich niet af voor de maatschappij, maar blijft haar kritisch volgen en in zijn werk aan de orde stellen. Het resultaat is: een reeks indringende en ook aangrijpende schilderijen.

Zijn inspiratiebronnen voor zijn late werk liggen bij grote schilders als met name Titiaan, maar ook bij Velasquez, Delacroix en Manet, in zijn thematiek zoekt hij steeds weer het engagement met de wereld buiten het atelier.

Ook grote literaire momenten uit de oudheid en de klassieke literatuur maakt hij tot magistrale en evocatieve schilderkunstige momenten.

Toen Constant midden jaren zeventig voor zichzelf besloten had, dat hij niets meer toe te voegen had aan de ideeën over New Babylon en hij zich weer geheel aan de schilderkunst ging wijden en zich daarbij liet inspireren door Titiaan, van wiens Piëta hij in de collectie van de Academia in Venetië zeer onder de indruk was gekomen tijdens zijn verblijf daar vanwege zijn deelname aan de Biennale in 1966, werd dat door velen niet begrepen, ook door mij niet. Hij trok zich van de opinie van anderen niets aan en ging zoals hij altijd gedaan had zijn eigen weg. Deze weg wordt door Trudi van der Horst nauwgezet gevolgd, geanalyseerd en beschreven. Zij laat daarmee zien dat de beschouwelijke Constant van het stille schilderen nooit het verzet heeft opgegeven.

In 1991 werd die verzetshouding in zijn toen actuele werk herkend en erkend door de toekenning van de Verzetsprijs. In zijn dankwoord begon Constant met de volgende verklaring: “Kunst wordt geboren in strijd tegen een nooit aflatende bedreiging. De vrijheid woont in de schaduw van de macht en zolang deze over het naakte bestaan beslist, over de produktie en distributie van de bestaansvoorwaarden, blijft dit een onwrikbare situatie. De kunst scheidt een beeld van de wereld dat niet eerder bestond, neen, méér dan dat, een beeld dat voordien ondenkbaar was. Verandering van het wereldbeeld is voor de macht een gevaar. Hij die het eerst ontkende dat de zon om de aarde draait, werd met de dood bedreigd en moest zijn woorden herroepen. Maar ook de kunst kan zich aan inmenging van de macht niet onttrekken.”

Dat is klare taal zoals altijd bij Constant. En hij gedroeg zich zoals hij schreef en sprak.

“Daarin heeft hij zich op unieke wijze binnen de ontwikkelingen van de kunst geprofileerd. Op eenzame hoogte heeft hij het engagement in zijn kunst getoond en in de veelheid van zijn geschriften onderstreept.”

Hiermee ben ik toe aan het boek van Trudy van der Horst, waarvan ik haar het eerste exemplaar zo aanstonds aan haar mag overhandigen.

Trudy, in losbladige vorm heb ik kennis kunnen nemen van deze studie. Hoewel het moeilijk omgaan is met bijna 300 bladzijden eenzijdig gecopieerde vellen papier, meen ik toch voldoende indruk van het boek te hebben, om te constateren, dat je een buitengewone prestatie hebt geleverd. Het is sowieso een opgave

een objectiverende studie te durven en kunnen schrijven over het werk en de man er achter, wanneer het om een geliefd persoon gaat. Veel zwaarder moet het voor jou geweest zijn in een periode van rouw over de dood van je man een dergelijke studie te ondernemen en vol te houden. Je hebt het, hoe dan ook, gedaan en in mijn ogen voortreffelijk.

Niets is je ontgaan: je analyseert zowel de techniek als de inhoud; met uiterste precisie beschrijf je, heb je documenten bijeen gebracht, heb je de literatuur geraadpleegd en roept een indringend beeld van Constant op, de schilder en intellectueel met een eigenzinnige visie. Dat is mijn indruk van het losbladige snuffelen. Ik zie uit naar het gebonden boek, waarvan het eerste exemplaar bij deze dus voor jou is.

H.v.H.

13 december 2008.